

עלון בנגינות מזמור ע"ר

בס"ד

כניסת שבת 7:13
ציאת שבת 8:31

הוצאה לאור:
יצחק חלבה 052-6025436

גיליון מס' 1067 יט' תמוז תשפ"ו

פנחס

רעיונות על הפרשה על פי תורתו של הרב אביגדור נבנצל שליט"א

אנחנו אומרים בתפילה שלוש פעמים ביום את הפסוק: "פִּתְחוּ אֶת יְדֵי וּמִשְׁבְּעֵי לְכָל זֵי רִצּוֹן" (תהלים קמ"ה, טז) חז"ל מייחסים פסוק זה לעיקר הפרנסה. וכך פוסק מרן: "צריך לכוון בפסוק 'פותח את ידך' ואם לא כיון צריך לחזור ולאמרו פעם אחרת" (שול"ע נא, ס"ו) "שעיקר מה שקבעו לומר 'תחילה לדוד' בכל יום הוא בשביל אותו פסוק, שמזכיר בו שבחו של הקב"ה שהוא משגיח על בריותיו ומפרנסן" (מש"ב שם) אולם אין המקרא יוצא מידי פשוטו, והמובן מפסוק זה הוא שהקב"ה ממלא את רצונו של כל אחד ואחד מברואיו.

שואל מו"ר הרב נבנצל שליט"א: לכאורה קשה, שכן עיינו רואות מציאות לגמרי אחרת כשציפיות ורצונות רבים איננו מצליחים להגשים למרות הרצון העז שבקרבנו.

אומר הרב: אין כוונת הפסוק שהקב"ה מעניק לאדם את מה שהאדם סבור שהוא רוצה אלא שמספק לו את רצונו האמתי; פעמים שהאדם מרגיש שהוא חפץ דבר מסוים אך אינו מבחין שרצון זה הינו חיצוני בלבד, בעוד שרצונו הפנימי שונה לחלוטין; הקב"ה רואה כליות ולב ומשביע לכל חי רצון - הרצון האמתי הפנימי שלו.

הרי לנו ראייה לרעיון זה מפרשתנו: לאחר שהקב"ה מצדיק את תביעתן של בנות צלפחד הדורשות לקבל את נחלת אביהן בארץ, ומצווה את משה להעביר להן נחלתן, משה רבינו מבקש: "פִּקְדוֹ ה' אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת לְכָל בֶּשֶׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה" (במדבר כז, טז) מסביר רש"י: "כוון ששמע משה שאמר לו המקום: תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר: הגיע שעה שאתבע צרכי שירשו בני את גדולתי". כשמשה רואה שנחלת האב עוברת לבנות, הוא מבקש להעביר לבניו את נחלתו הרוחנית: הנהגת עם ישראל; רצון משה הוא שיהיה המשך למפעל התורה האדיר שהקים, שבניו אחריו ינהיגו את העם כשם שהוא הנהיג. ומה הקב"ה עונה לו? "קִזּוּ לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון אִישׁ אֲשֶׁר רִוּוּ בּוֹ וְסִמְכָתָ אֶת יְדֵי עֲלָיו" (שם יח) כלומר: לא הבנים שלך ינהיגו את ישראל ולא אדם אחר משבטך אלא יהושע - משבט אפרים. רואים שרצון משה לא מתמלא, אם כן כיצד התקיים הפסוק "וּמִשְׁבְּעֵי לְכָל זֵי רִצּוֹן"? אומר לו: "וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְיִשָּׂא לּוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוֹרִים" (שם כא) "הרי שאלתך ששאלת שאין הכבוד הזה זו מבית אביך, שאף יהושע יהא צריך לאלעזר" (רש"י) דהיינו למרות שיהושע ינהיג את העם, עדיין יהיה זקוק לאלעזר - בן אחיך, ולא יוכל לעשות צעד כלשהו בכיבוש וחילוק הארץ לפני שיתיעץ באורים ותומים של אלעזר; אולם רצון משה הוא שבניו יירשו אחריו את ההנהגה ולא תלמידו או בן אחיו, ואם כן הדרא קושיא לדוכתא: כיצד התקיים כאן "וּמִשְׁבְּעֵי לְכָל זֵי רִצּוֹן"?

אומר הרב: גלוי לפני קב"ה מה רצונו הפנימי של משה: רצונו האמתי הוא שיהיה מנהיג רוחני שימשיך את דרכו ללמד תורה לעם ישראל, שילווה אותם בכניסתם לארץ עם כל המצוות התלויות בה. אין ספק שאם משה ביקש שבניו ימשיכו אחריו הם אכן מתאימים לתפקיד זה, שכן שיקוליו והחלטותיו אינם מושפעים מאינטרסים אישיים; משה אינו חשוד בעיני חז"ל כמשוחד בדעתו

להחליט שיש לבניו מעלות שאין בהם, שכן כל החלטה שלו מדודה ושקולה היטב ואם הגיע למסקנה שצריך לבקש שבניו ינהיגו את עם ישראל ברור מעל כל ספק שיש להם קירבה רוחנית גדולה לאביהם. אולם הקב"ה רואה את מה שמשה לא ראה, שלמרות קירבה זו יהושע תלמידו קרוב אליו מבחינה רוחנית הרבה יותר מבניו, והואיל והקב"ה יודע שרצונו הפנימי של משה הוא שהמנהיג הבא יהיה מי שקרוב אליו יותר מבחינה רוחנית, הרי שהוא בחר ביהושע תלמידו.

מוסיף הרב ואומר: דבר זה רמוז בפסוק "קִזּוּ לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון אִישׁ אֲשֶׁר רִוּוּ בּוֹ" כלומר איש אשר הרוח שלך בו. אומנם רוחו של משה נאצלה על הרבה צדיקים שהיו באותו דור, כגון אליעזר בנו, אלעזר, איתמר, גרשון ועוד אולם התורה מעידה על יהושע 'איש אשר רוח בו'.

השאלה היא מדוע זכה יהושע במעלה זאת? מה הביא לבחירתו על פני צדיקים אחרים שבאותו דור שהיו ראויים גם הם להנהיג את ישראל? התשובה היא: "וּמִשְׁכָּתָּו יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר לֹא יָמִישׁ בְּתוֹךְ הָאֱלֹהִים" (שמות לג, יא); חז"ל אומרים (במד"ר כא, יא) שיהושע היה רגיל לסדר את הספסלים בבית המדרש ולא ראה בזה פגיעה בכבודו; החשבון שלו היה לחסוך לכל מי שנכנס לבית המדרש את הטורח לסחוב אתו ספסל למקום הראוי להתיישב בו, לכן הוא בעצמו היה מכין את המקום מראש ובכך נמנע ביטול תורה ולו לרגעים אחדים. כמובן שיהושע גם הקפיד לא לבטל אפילו רגע של תורה; כשמשה רבינו ירד מהר סיני לאחר ארבעים יום יהושע המתין למרגלות ההר. לכאורה קשה, הרי עם ישראל ידעו שמשה יתעכב שם כפי שמסביר רש"י: "כשעלה משה להר אמר להם לסוף ארבעים יום אני בא" (שמות לב, א) אם כן היה יכול לחזור אל המחנה ולשוב ביום הארבעים לקבל את פני רבו, מדוע המתין זמן רב כל כך למרגלות ההר?

אלא שיהושע חשב: אולי בכל זאת משה ירד לפני הזמן? אולי יצליח ללמוד את כל התורה בעשרים יום במקום ארבעים, שכן הפסוק אומר: "וַיֵּתֶן אֶל מֹשֶׁה כָּכֻלָּתוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ" (שמות לא, יח) ומסביר רש"י: "שנמסרה לו תורה במתנה ככלה לחתן". אם כן למה להחמיץ את אותם רגעים של צעידה בצמוד למשה רבו מההר עד המחנה? אפשר לנצל וללמוד עוד כמה חידושי תורה; רק באופן כזה אפשר לזכות להיות מנהיג בישראל וממעתיקי התורה כמו שאמרו חז"ל: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, וכו'" (אבות פ"א מ"א)

מה אכל יהושע כל אותם ימים שחיכה למשה? הגמרא (יומא עז.) אומרת שירד לו מן במקום כנגד כל ישראל, אולם הוא לא ידע שיעשה לו נס. רואים מכאן באיזו מסירות נפש חשקה נפשו בתורה, וכבר אמרו חז"ל: גדולה שימושה יותר מלימודה (עיין תוספות כתובות יז.) ועל כן זכה ונבחר להמשיך את דרכו של משה רבן של ישראל. מובא במדרש (ב"ר צ"ו, ג) שהיחס של האדם לתורה צריך להיות כמו דג במים: "מה דגים הללו אע"פ שגדלים במים, כיוון שזורדת טיפה אחת של גשם מלמעלה מקבלים אותה בצמיאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהם כך הם ישראל - גדלים במים, בתורה ואע"פ כן כיוון שהם שומעים דבר חדש מן התורה הם מקבלים אותו בצמיאון כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהם". מים יש בים בשפע ולמרות זאת כשזורד גשם הדגים פותחים את הפה ורוצים לבלוע כל טיפה. כך הייתה הנהגת יהושע, עוד כמה דקות של לימוד, עוד חידוש תורה, צימאון לדבר ה'; כך זוכים לקניין תורה.

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת הרה"ג ר' אליהו דרמר בן ריבה זצ"ל

שבת שלום יצחק חלבה

לעילוי נשמת אאמו"ר אברהם (אלברטו) בן מרים חלבה, יוסף זכמן בן קלרה, מרשין בן ברינדו, דניאל בן שרה, דוד הרוש בן לאה, יצחק מנחם בן גורג'יה, בנימין בן נדרה, שמחה דניאל בן שמואל ושרה, יצחק בן מנחם, יעקב יהושע בן חיים יחזקאל, שלמה ידידיה בן עליזה, עופר פילבר בן יפה, יוסף אילון בן מרים, גיל יצחק בן סוכבה, אברהם חולי בן שמחה, מרת אמי אולגה בת קלרה, תמר בת שרה, יפה ענת בת מרים, מיכל בת אורלי, דונה דני בת זוהר, מרים קוקי בת הלנה ת.ב.ב.ה.

המעוניינים לקבל את העלון בדואר אלקטרוני ניתן לשלוח בקשה למייל: jalabe2013@gmail.com ללא תשלום לזיכוי הרבים

השיחה נערכה על פי הבנתו של העורך. כל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד